



۹۴/۲۵۱۰۲

۱۳۹۴/۰۹/۰۹

نیارڈ

شماره:

١٣٧

سوت:

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

سہمعت کمال

جهت اطلاع مدیران محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، موسسات اعتباری غیربانکی، بانک مشترک ایران – ونزوئلا و بانک بین‌المللی کیش ارسال می‌شود.

بِسْلَامٌ؟

احتراماً، همان گونه که مستحضرند؛ مقوله زمان و میزان درآمد شناسایی شده همواره موضوعی چالش برانگیز در حسابداری بوده و در این رابطه دیدگاه‌ها و رویکردهای مختلفی در خصوص انواع معاملات و رویدادهای مالی مطرح شده است. به همین دلیل نیز پس از گذشت سال‌ها از آغاز مباحث نظری و تئوریک موضوع، کماکان در این خصوص اتفاق نظر و اجماع وجود ندارد. مهم‌ترین دلیل موضوع یادشده نیز گوناگونی انواع معاملات و رویدادهای مالی و مآل عدم امکان ارائه قاعده متقن در رابطه با زمان و میزان درآمد شناسایی شده، بوده است. با وجود تمامی موارد فوق، در وضع استانداردهای مربوط به شناسایی درآمد همواره استانداردگذاران تلاش داشته‌اند که قواعد و احکامی هر چند کلی و عام تدوین و ادامه فرآیند شناسایی درآمد و نیز تطبیق انواع رویدادها با قواعد تعیین شده را موكول به قضاؤت حرفه‌ای حسابداران نمایند.

استحضار دارند که در ارتباط با صنعت بانکداری، تا سال ۱۳۸۲ مبنای حسابداری عقود اسلامی در شبکه بانکی کشور بر اساس حسابداری نقدی استقرار یافته بود لیکن براساس مصوبه سال ۱۳۸۱ شورای محترم پول و اعتبار، مقرر گردید درآمدهای ناشی از عقود فروش اقساطی، اجاره به شرط تملیک، خرید دین و قرض الحسن از ابتدای سال ۱۳۸۲ بر مبنای روش تعهدی شناسایی و در حساب‌های بانک‌ها منظور گردد که مراتب طی بخشنامه شماره مب/۴۰۳/۱۰ مورخ ۱۳۸۲/۳/۱۰ به شبکه بانکی کشور ابلاغ گردید. پیرو مصوبه یاد شده، شورای محترم پول و اعتبار در سال ۱۳۸۴ در مورد شناسایی درآمد عقود اسلامی بر مبنای روش تعهدی موارد ذیل را تصویب نمود که مراتب طی بخشنامه شماره مب/۷۷۲ مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۷ به شبکه بانکی کشور ابلاغ گردید:

الف- درآمد عقود فروش اقساطی، اجاره به شرط تمليک، جuale، خريد دين و قرض الحسن در سررسيد يا پایان سال، هر کدام که زودتر باشد و همچنین درآمد حاصل از وجه التزام اقساط سررسید گذشته و معوق عقود مذکور در پایان هر دوره مالي بر اساس قرارداد قابل شناسايی است.

تران - بلوار سردار اماد - ملک ۱۹۸، تلفن: ۴۹۹۵۱



ب - درآمد عقود مشارکت مدنی، مضاربه، سلف و جuale و وجه التزام مربوط به تسهیلات سررسید گذشته و معوق فوق براساس قرارداد و برآورد متکی به ضوابط داخلی بانک در پایان هر دوره مالی قابل شناسایی برای انعکاس در حسابهای بانک خواهد بود.

ج - طبق استانداردهای حسابداری در روش تعهدی لازم است به موارد زیر توجه شود:

❖ جریان منافع اقتصادی مرتبط با قرارداد، به درون بانک محتمل باشد.

❖ مبلغ درآمد موضوع قرارداد را بتوان به گونه‌ای اتکاپذیر اندازه‌گیری کرد».

بر این اساس، در سررسید قسط/اقساط با توجه به قابلیت اندازه‌گیری سود و نیز محتمل بودن ورود وجه نقد به درون مؤسسه اعتباری، باید سود قسط سررسید شده صرفنظر از وصول یا عدم وصول شناسایی و در دفاتر حسابداری ثبت گردد. از طرف دیگر مؤسسه اعتباری موظف است در صورت عدم تحقق معیارهای ذکر شده در بند «ج» بخشنامه شماره مب/ ۷۷۲/۴/۲۷ مورخ ۱۳۸۴ میلادی درآمد تسهیلات اعم از سود و وجه التزام تأخیر تأديه دین متعلقه را به روش تعهدی متوقف نموده و در سررسید هر قسط، صرفاً ثبت حسابداری لازم را برای تعدیل حساب سود سال‌های آینده تسهیلات در دفاتر خود اعمال نماید.

بنابراین وفق ضوابط و مقررات فعلی در خصوص نحوه شناسایی درآمد مؤسسات اعتباری، قضاوت حرفه‌ای متولیان بسیار حائز اهمیت بوده و با توجه به ملاک‌های اساسی و کلی تعیین شده در این رابطه، باید نسبت به شناسایی سود و وجه التزام تأخیر تأديه دین اقدام یا شناسایی آن‌ها متوقف گردد. در این ارتباط شایان ذکر است، مقصود از قضاوت حرفه‌ای، برخورد سلیقه‌ای و بدون استدلال و منطق نمی‌باشد. بلکه باید شرایط درونی و بیرونی حاکم بر رویداد مالی مدنظر قرار گیرد و با توجه به مجموعه عوامل تأثیرگذار و استدلال‌های موجود در رابطه با شناسایی یا عدم شناسایی درآمد و میزان آن اتخاذ تصمیم شود. همچنین لازم است در شناسایی انواع درآمدها و هزینه‌ها اصل احتیاط مبنای عمل قرار گیرد و در موارد وجود تردید و ابهام بالاهمیت در تحقق درآمد، با هدف جلوگیری از شناسایی سودهای موهوم، شناسایی درآمد موكول به رفع ابهام مذبور شود.

با بذل عنایت به جمیع موارد فوق و نظر به این که اقدام برخی مؤسسات اعتباری در ادامه شناسایی درآمد انواع تسهیلات و تعهدات، بدون توجه به معیارهای مندرج در بند «ج» بخشنامه شماره مب/ ۷۷۲ مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۷ منتج به شناسایی سودهای موهوم در شبکه بانکی کشور، توزیع آن به ذینفعان و نهایتاً تحمیل ریسک بی‌مایگی به نظام بانکی کشور گردیده است، لذا مقتضی است دستور فرمایند، به دلیل وجود قردیده و

و هم زمانه  
همه  
و ملت  
دولت



بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

ابهام با اهمیت در خصوص وصول مطالباتی که بر اساس ضوابط مقرر در دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های

مؤسسات اعتباری به طبقه مشکوک الوصول منتقل می‌شوند، از ابتدای دی ماه سال جاری، شناسایی درآمد این قبیل

مطالبات (اعم از سود، وجه التزام تأخیر تأديه دین و کارمزد) متوقف و هر گونه شناسایی مجدد درآمد مذبور به

رفع کامل ابهام یادشده (وصول وجه نقد) موکول گردد. بدیهی است در ارتباط با مطالباتی که قبل از انتقال به

طبقه مشکوک الوصول نیز حائز شرایط شناسایی درآمد مندرج در بند «ج» بخشنامه شماره مب/۷۷۲ مورخ

۱۳۸۴/۴/۲۷ نمی‌باشند، مؤسسه اعتباری مکلف است صرف نظر از طبقه‌ای که مطالبات در آن منعکس شده

است، شناسایی درآمد مذبور را تا زمان احراز مجدد معیارهای یادشده متوقف نماید.

خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع به تمامی واحدهای ذی‌ربط آن بانک/ مؤسسه

اعتباری غیربانکی ابلاغ و بر حسن اجرای آن تأکید و نظارت دقیق شود. همچنین مقتضی است ترتیبی اتخاذ

شود تا نسخه‌ای از بخشنامه ابلاغی به واحدهای ذی‌ربط، به مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسه اعتباری

این بانک ارسال گردد. ۲۵۸۳۶۵۵/۰

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

عبدالمهدی ارجمند<sup>آزاد</sup> حمیدرضا غنی آبادی  
۳۳۱۵-۲  
۳۸۱۶

غیر  
رد